

Cursuri universitare

Nicolae-Cătălin MAGDALENA

Drept penal internațional

Curs universitar

Nicolae-Cătălin MAGDALENA

Drept penal internațional

Curs universitar

Universul Juridic

București

- 2025 -

Când Camera preliminară nu confirmă o învinuire, procurorul poate să ceară ulterior confirmarea acestei învinuiri, dacă el își justifică cererea cu probe suplimentare.

De exemplu, în cauza *Gbagbo*²⁸⁷ (ICC-02/11-01/11), Camera preliminară a amânat inițial confirmarea acuzațiilor, solicitând procurorului probe suplimentare conform art. 61 par. 7 lit. c) din Statut, iar ulterior, după completarea probatoriului, a confirmat parțial acuzațiile și a trimis cauza Camerei de Primă Instanță.

Jurisprudența Curții indică, așadar, faptul că *Pre-Trial Chamber* nu rejudecă întreaga cauză, ci doar reia procedura pentru acuzațiile neconfirmate, în limita celor pentru care procurorul revine cu probe sau le modifică.

Camera preliminară se pronunță printr-o nouă decizie de confirmare parțială și suplimentară. Toate acuzațiile vor fi judecate de Camera de Primă Instanță într-un singur dosar.

După confirmarea acuzațiilor, Președinția²⁸⁸ constituie o Cameră de Primă Instanță și îi trimite cauza pentru desfășurarea fazei de judecată, însă poate, de asemenea, trimite cauza unei Camere de Primă Instanță constituite anterior.

7.4.6.5. Modificarea acuzațiile după confirmare

Chiar și după ce Camera preliminară a confirmat acuzațiile și înainte ca procesul să înceapă, procurorul poate modifica învinuirile, cu respectarea dreptului la apărare al acuzatului. Această regulă este o *extensie procedurală* a art. 61 din Statutul de la Roma, care se referă la audierea de confirmare a acuzațiilor și este menită să filtreze cauzele nefondate și să asigure un cadru echitabil pentru începerea procesului.

În acest sens, procurorul va adresa o cerere scrisă Camerei preliminare, iar Camera respectivă va informa acuzatul cu privire la această modificare.

Primind cererea, înainte de a decide dacă autorizează amendamentul, Camera preliminară poate solicita acuzatului și procurorului să prezinte observații scrise cu privire la anumite chestiuni de fapt sau de drept.

²⁸⁷ Decision on the confirmation of charges against Laurent Gbagbo (ICC-02/11-01/11), 12 June 2014, https://www.icc-cpi.int/sites/default/files/CourtRecords/CR2014_04863.PDF.

²⁸⁸ Președintele, primul vicepreședinte și al doilea vicepreședinte compun Președinția.

Atunci când o Cameră preliminară stabilește că amendamentele propuse de procuror constituie de fapt acuzații suplimentare sau mai grave, aceasta va relua practic procedura de confirmare a acuzațiilor²⁸⁹.

Ancheta în fața Curții Penale Internaționale – Hartă conceptuală

I. Examinarea preliminară

- ✓ Fază anterioară anchetei propriu-zise (nu este reglementată expres în Statut)
- ✓ Procurorul analizează: competența Curții, admisibilitatea cauzei, interesul justiției
- ✓ Poate primi informații de la state, ONU, ONG-uri, persoane fizice sau juridice (art. 15 par. 1)

II. Începerea anchetei

- ✓ 3 modalități de sesizare: stat parte, Consiliul de Securitate al ONU, *proprio motu* [art. 13 lit. a)-c)]
- ✓ În cazul *proprio motu*, este necesară autorizarea Camerei preliminare (art. 15 par. 3-4)
- ✓ Procurorul decide dacă există o bază rezonabilă pentru a continua

III. Soluțiile procurorului (art. 53)

- ✓ Poate decide să înceapă ancheta dacă sunt îndeplinite condițiile legale
- ✓ Poate refuza ancheta – lipsă de competență, inadmisibilitate, interesul justiției
- ✓ Refuzul poate fi reexaminat de Camera preliminară (art. 53 par. 3)

IV. Reexaminarea deciziei procurorului

- ✓ Poate fi cerută de Camera preliminară, un stat parte sau Consiliul de Securitate
- ✓ Procurorul trebuie să revizuiască decizia și să prezinte motivele

V. Începerea *in personam*

- ✓ Momentul în care ancheta este direcționată asupra unei persoane anume

²⁸⁹ În conformitate cu art. („Rules”) 121-122 sau, după caz, cu art. („Rules”) 123-126.

- ✓ Permite adoptarea de măsuri specifice: mandat de arestare, citație
- ✓ Necesită confirmarea Camerei preliminare (art. 58)

VI. Rechizitoriul (art. 61)

- ✓ Procurorul prezintă acuzațiile și probele în fața Camerei preliminare
- ✓ Camera decide dacă există suficiente dovezi pentru a trimite cauza în judecată
- ✓ Se pot modifica acuzațiile în cursul procedurii

VII. Prima înfățișare (art. 60 par. 1)

- ✓ Suspectul este informat asupra acuzațiilor
- ✓ I se comunică drepturile procesuale (avocat, tăcere, interpret)
- ✓ Se analizează detenția provizorie și starea procesuală

VIII. Activitățile din faza de anchetă

- ✓ Adunare de probe (incriminatoare și exoneratoare)
- ✓ Emiterea de mandate/citații, cooperare internațională
- ✓ Protejarea victimelor și martorilor (art. 43 par. 6)

IX. Rolul Camerei preliminare

- ✓ Supraveghere și control asupra acțiunilor procurorului
- ✓ Confirmarea acuzațiilor, autorizarea măsurilor speciale

7.5. Judecata în primă instanță

7.5.1. Dispoziții generale privind judecata

7.5.1.1. Locul de desfășurare și participarea la judecată

Judecata în Primă Instanță are loc la **sediuul Curții** din Haga (Olanda), dacă nu s-a stabilit un alt loc de desfășurare.

Sintagma „*dacă nu s-a decis altfel*” („*unless otherwise decided*”), folosită în Statutul de la Roma, a lăsat deschisă posibilitatea desfășurării procesului într-un stat parte, în special dacă măsura este aptă să servească interesul justiției.

Așa fiind, în conformitate cu art. („*Rule*”) 100 din Regulamentul de procedură și de probe, atunci când, într-un caz particular, Curtea apreciază că

ar fi în interesul justiției, poate decide să se întrunească **într-un alt stat**, pentru perioada sau perioadele care sunt necesare, pentru a judeca o cauză în întregime sau în parte.

În mod similar, Camera preliminară are posibilitatea, în orice moment după inițierea unei anchete, să decidă din oficiu sau la cererea procurorului ori a apărării să facă o recomandare scrisă de schimbare a locului unde își desfășoară activitatea. O astfel de recomandare va ține cont de opiniile părților, ale victimelor și de o evaluare întocmită de Grefă și va fi înaintată Președinției Curții. Președinția, cu acordul statului gazdă, poate decide să aprobe recomandarea și să stabilească ca procesul să se desfășoare în acel stat.

Judecata în primă instanță poate avea loc **numai în prezența acuzatului**. Judecata *in absentia* nu este permisă în fața CPI. Garanție procesuală care decurge din necesitatea respectării dreptului la apărare, dreptul de a fi prezent la proces este consacrat și de art. 63 par. 1 și art. 67 par. 1 lit. d) din Statut.

Statutul și Regulamentul permit **anumite forme restrânse de absență fizică**, dar niciuna nu echivalează cu un proces *in absentia* veritabil. Pot intra în această categorie următoarele situații:

(i) îndepărtarea temporară din sala de judecată²⁹⁰

Atunci când acuzatul, prezent în fața Curții, tulbură continuu desfășurarea procesului, Camera de Primă Instanță („*Trial Chamber*”) poate să dispună evacuarea acestuia din sala de ședință. Chiar și în această ipoteză, instanța se va asigura că acuzatul are posibilitatea să urmărească ședința de judecată și să dea instrucțiuni avocatului său, din exteriorul sălii, prin intermediul unor mijloace tehnice de comunicație.

Măsura îndepărtării din sala de judecată a acuzatului poate fi luată numai în circumstanțe excepționale, atunci când alte măsuri rezonabile ale Camerei de Primă Instanță s-au dovedit zadarnice, și numai pentru durata strict necesară.

(ii) participarea prin videoconferință²⁹¹

Acuzatul poate solicita în scris Camerei de Primă Instanță permisiunea de a fi prezent la judecată prin utilizarea sistemelor de comunicare la distanță (videoconferință), la una sau unele ședințe de judecată.

Această solicitare poate fi făcută numai de către acuzatul care a fost chemat în fața instanței printr-o citație pentru înfățișare („*summons to*

²⁹⁰ Art. 63 par. 2 din Statut.

²⁹¹ Art. („*Rule*”) 134bis din Regulamentul de procedură și de probe.